

u.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar till Läromedelsutredningen SOU 2021:70

Sverigefinska Riksförbundet (RSKL) tackar för möjligheten att få ge synpunkter på förslagen och materialet i betänkandet SOU 2021:70.

Sverigefinska Riksförbundet företräder en utav Sveriges fem nationella minoriteter och vill på alla sätt betona vikten av läromedel både om och på nationella minoritetsspråk.

Läroutbildningen ger inte i nuläget tillräckliga verktyg för lärarna att undervisa om nationella minoriteter i Sverige. Det behövs en ordentlig utbildningsinsats och tillräckliga och bra läromedel för att sprida kunskapen om nationell minoritetsställning, rättigheter och lagskydd. Utbildningsväsendet har ännu inte hunnit i kapp med Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Lagen kallas för det mesta bara som -Minoritetslag-.

Europarådet har gång på gång under åren påtalat brister på Sveriges sätt att hantera de mänskliga rättigheterna för Sveriges fem nationella minoriteter. Judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Det har funnits brister på rätten till eget språk och kultur samt rätt till likvärdighet i samhället. Rättigheten till revitalisering, bevarande och utvecklande av nationellt minoritetsspråk och den nationella minoritetskulturen i Sverige.

Den skärpta minoritetslagen trädde i kraft i januari 2019 och Sverigefinska Riksförbundet anser att utbildningsinsatserna ska till med kraft om både lagen och nationella minoriteternas existens och rättigheter. Läromedel har en viktig plats i utbildningen för demokrati, jämställdhet och likvärdighet.

Utredningen konstaterar att det saknas läromedel i vissa ämnen och för vissa elevgrupper som nationella minoritetsspråk, modersmål och elever med funktionsnedsättningar. För att producering av läromedel till dessa grupper innebär små volymer blir inte produktionen lönsam. Sverigefinska Riksförbundet (RSKL) stödjer utredningens förslag att Skolverket kontinuerligt ska fördela ett statligt produktionsstöd, som riktas på områden där det råder brist på högkvalitativa läromedel, som tex ovannämnda områden.

Elever, vårdnadshavare och lärare vill alla ha läromedel. Utredningen konstaterar att läromedel har stor betydelse för elevers kunskaps- och språkutveckling. Dessutom får läraren stöd till sin planering av läromedel och lärarhandledningar. Det finns många skolor, som saknar aktuella läromedel och flera elevgrupper har inget förlagsproducerad material. Ojämligheten bland Sveriges skolor är stor och väldigt oroväckande. Trots att elever är målgrupp för återkommande satsningar tex på läsning nämns sällan läromedel. Utredningen

konstaterar att det ser väldigt olika ut i landets olika kommuner. Summan för läromedelsinköpen har stått still och ligger på samma nivå, som i slutet av 80-talet. Därmed står läromedelsinköpen för en bråkdel av kostnaden för en elev. Följden blir olikvärdighet mellan skolorna trots att skolan ska stå för likvärdighet i samhället. Utredningen konstaterar att en bristande tillgång till läromedel försvårar skolornas arbete med att stötta eleverna. Skillnader mellan användandet av läromedel i skolorna utgör ett allvarligt problem för likvärdigheten. Ett fåtal av lärare i Sverige kan köpa in alla läromedel de upplever sig behöva. Lärare använder fler olika former av undervisningsmaterial och ofta producerar lärarna eget material. Ännu finns det ingen kvalitetssäkring på läromedel i skolorna. Utredningen konstaterar att läromedel som kvalitetssäkrats och tagits fram av kvalificerade läromedelsförfattare, redaktörer, grafiker etc har särskild stor betydelse för undervisningen och lärandet.

Sverigefinska Riksförbundet (RSKL) stödjer utredningens förslag på att begreppet läromedel definieras i skollagen. Enligt utredningens förslag ska ett läromedel avse ett kvalitetssäkrat tryck eller digitalt verk, som är avsett att användas i undervisningen och som överensstämmer med kurs- och ämnesplanen och med läroplanen. Läromedlen ska också vara framtagna av professionell utgivare.

Tillgången till bra läromedel är viktigt för elevernas kunskapsutveckling. Det är viktigt att stödja skapande av både analoga och digitala läromedel för elever och lärarstudenter. Staten bör se till att utbildning i Sverige blir jämlikare och mer likvärdig oberoende av var i landet man går i skolan.

Sverigefinska Riksförbundet (RSKL) ställer sig bakom kraven:

1. Skärp skollagen - tydliggör läromedlens roll ur ett elevperspektiv.
2. Resurser till läromedel måste öka så en likvärdig tillgång säkerställs.
3. Lärare bör garanteras inflytande över inköp av såväl analoga som digitala läromedel.
4. Skapa offentlig statistik över läromedelsinköp.
5. Öka finansieringen av forskning som handlar om användning och produktion av läromedel.

Vi stödjer förslagen på Läromedelsutredningen, som ger en bra bild på sättet hur man kan öka likvärdigheten och tillgången till läromedel i skolan och lärare och rektorer kommer att få stöd i reglering och arbetet med läromedel. Utredningen visar att det i dag finns många elever, som inte har läromedel. Sverigefinska Riksförbundet (RSKL) står bakom utredarnas förslag att det i skollagen garanteras kostnadsfri tillgång till böcker och lärverktyg och att elevers rätt till läromedel inklusive läroböcker explicit framgår av lagtexten.

Som utredarna påpekar är det också viktigt att bestämma statens roll i frågan. Det pågår en utredning om statlig huvudmannaskap för skolan och om staten blir huvudman så bör staten också finansiera inköp av läromedel.

Offentlig statistik om inköp av läromedel kommer att skapa underlag för uppföljning och utveckling.

Myndighetsuppdrag skapar infrastruktur för frågor om läromedel. Myndigheter ska ges möjlighet att följa upp och arbeta mer med läromedelsfrågan.

Examensmål skapar utveckling kring läromedel på lärarutbildningar. Lärarutbildningen ska innehålla möjlighet till att lära sig hur man använder läromedel och hur man undervisar i ämnen där det råder brist på kvalificerade läromedel och lärarhandledningar som tex nationella minoritetsspråk, modersmål och funktionsnedsättningar, som tex blindskrift.

Sverigefinska Riksförbundet (RSKL) stödjer också varmt utredarnas förslag om att bilda en läromedelsnämnd med ett brett uppdrag på Skolverket. Nämnden ska verka för att alla elever får tillgång till läromedel av god kvalitet och att lärare använder läromedel för att stärka elevers kunskapsutveckling. Den ska tillföra Skolverket sakkunskap i strategiska frågor om läromedel och föreslå utvecklingsinsatser. Nämnden ska bevaka, samla och sprida information om läromedel och ta fram kvalitetsindikatorer och ge stöd för lärare att välja kvalitetssäkrade läromedel och fördela stöd till läromedelsutveckling.

Sverige är bundet av ett stort antal internationella konventioner om mänskliga rättigheter. Hög kvalitet på utbildning och bra läromedel är också en mänsklig rättighet.

Tack för möjligheten till tillägg och önskemål

Sverigefinska Riksförbundet